

Asia C-157/24**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

28.2.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Corte suprema di cassazione (Italia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

27.2.2024

Valittaja:

GMG srl, selvitystilassa

Vastavalittaja:

Ministero della Giustizia

Pääasian kohde

Kassaatiovalitus tuomiosta, jonka mukaan asetuksen (decreto legislativo) nro 231/2002 mukaisia viivästyskorkoja ei voitu soveltaa, vaikka syyttäjänvirastolle (Procura della Repubblica) vuokrattujen kuuntelulaitteiden vuokran maksu oli viivästynyt, koska osapuolten (vuokranantajana toimineen yrityksen ja oikeusministeriön) välistä oikeussuhdetta ei voida pitää kaupallisena toimena.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

SEUT 267 artiklan mukainen ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee unionin oikeuden, erityisesti SEU 4 artiklan 3 kohdan, perusoikeuskirjan 47 artiklan sekä direktiivin 2011/7/EU 1 artiklan, 2 artiklan 1 ja 2 alakohdan, 4 artiklan 3 kohdan ja 10 artiklan 1 kohdan, tulkintaa

Ennakkoratkaisukysymykset

Onko direktiiviä 2000/35/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2011/7/EU, erityisesti sen 1 artiklaa, 2 artiklan 1 ja 2 alakohtaa ja 4 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle tai käytännölle, jossa

a) palvelut, joita kuunteluun tarkoitettujen laitteiden vuokranantajat suorittavat korvausta vastaan syyttäjänvirastojen pyynnöstä, suljetaan direktiivissä tarkoitetun kaupallisen toimen määritelmän ulkopuolelle katsomalla niiden kuuluvan ylimääräisten oikeudenkäyntikulujen aineelliseen ja menettelylliseen järjestelmään, ja

b) edellä tarkoitetut vuokranantajien ja syyttäjänvirastojen väliset palvelut suljetaan näin ollen direktiivissä tarkoitetun korkosääntelyn ulkopuolelle?

2) Onko direktiiviä 2000/35/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2011/7/EU, ja erityisesti sen 10 artiklan 1 kohtaa, tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle tai käytännölle, jossa palveluntarjoajan saatavien suorittamiselle säädetään epämääräinen määräaika (”viipymättä”) siten, että tällaisia saatavia ei voida vaatia tosiasiasa toteuttamiskelpoisilla tavoilla ja täysin tyydyttävästi?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 29.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/35/EY: johdanto-osan viides, seitsemäs ja yhdeksäs perustelukappale

Kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 16.2.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU: 1 artikla, 2 artiklan 1 ja 2 alakohta, 4 artiklan 3 kohta ja 10 artiklan 1 kohta sekä johdanto-osan kolmas ja neljäs perustelukappale

Euroopan unionin perusoikeuskirja (jäljempänä perusoikeuskirja): 47 artikla

Kansalliset säännökset, joihin viitataan

9.10.2002 annettu asetus (decreto legislativo) nro 231 – Kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annetun direktiivin 2000/35/EY täytäntöönpano (Italian tasavallan virallinen lehti (jäljempänä GURI) nro 249, 23.10.2002) (jäljempänä asetus nro 231/2002), sellaisena kuin se on muutettuna 9.11.2012 annetulla asetuksella (decreto legislativo) nro 192 – Muutoksia 9.10.2002 annettuun asetukseen nro 231 kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annetun direktiivin 2011/7/EU saattamiseksi

täysimääräisesti osaksi kansallista oikeutta 11.11.2011 annetun lain nro 180 (GURI nro 267, 15.11.2012) 10 §:n 1 momentin mukaisesti: 1–5 §

30.5.2002 annettu tasavallan presidentin asetus nro 115 – Oikeudenkäyntikuluja koskevista säännöksistä ja määräyksistä annettu yhtenäissäädös (GURI nro 139, 15.6.2002, liite (supplemento ordinario)) (jäljempänä TUSG):

168 §: ”1. Tuomarin avustajien palkkioiden – – maksaminen tapahtuu asiaa käsittelevän tuomarin antamalla perustellulla maksamismääräyksellä. 2. Määräys annetaan tiedoksi palkkion saajalle ja asianosaisille, syyttäjää mukaan luettuna, ja se on väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoinen – –.”

168 bis §: ”1. 1.8.2003 annetun asetuksen nro 259 96 §:ssä tarkoitettujen palvelujen kulujen ja näiden palvelujen käyttöön liittyvien kulujen maksaminen tapahtuu viipymättä kuuntelutoimenpiteitä pyytäneen tai niistä päättämistä koskevan luvan täytäntöön panneen syyttäjän antamalla maksamismääräyksellä. – – 3. Maksamismääräystä voidaan vastustaa 170 §:n mukaisesti” ja

170 §: ”1. Tuomarin avustajan hyväksi annettua maksamismääräystä – – voivat vastustaa maksun saaja ja oikeudenkäynnin asianosaiset, syyttäjää mukaan luettuna. Vastustamisesta säädetään 1.9.2011 annetun asetuksen nro 150 15 §:ssä.”

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Ensimmäisenä oikeusasteena toiminut Tribunale di Venezia (Venetsian alioikeus, Italia) antoi 4.5.2012 maksamismääräyksen, jolla Italian oikeusministeriö velvoitettiin maksamaan GMG srl -yhtiölle tietyt määrät asetuksen nro 231/2002 4 ja 5 §:n mukaisine viivästyskorkeineen vastikkeena siitä, että kyseinen yhtiö oli vuokrannut useille syyttäjänvirastoille (Procura della Repubblica) telekuunteluun ja tekniseen kuunteluun käytettäviä elektronisia laitteita.
- 2 Oikeusministeriö vastusti maksamismääräystä samassa tuomioistuimessa, joka kumosi maksamismääräyksen tuomiolla ja vahvisti GMG:lle saatavan, johon ei sisältynyt viivästyskorkeaa. Se nimittäin katsoi, etteivät kuunteluun ja tekniseen tarkkailuun liittyvät palvelut olleet kaupallisia toimia, joista maksetaan asetuksessa nro 231/2002 säädettyjen perusteiden mukaisesti, vaan tuomarin avustajien toimenpiteitä, joista maksetaan TUSG:n 168 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä säädettyjen perusteiden mukaisesti.
- 3 Tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomiosta valitettiin ylioikeuteen, joka vahvisti tuomion. GMG teki ylioikeuden tuomiosta kassaatiovalituksen ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle.

Pääasian asianosaisten keskeiset lausumat

- 4 **Valittajana olevan GMG srl -yhtiön mukaan** sen tarjoama laitteiden vuokrauspalvelu on direktiivissä 2011/7/EU tarkoitettu kaupallinen toimi, koska kyse on palvelujen suorittamisesta korvausta vastaan, ja siihen on siten sovellettava viivästyskorkoa, jos maksu viivästyy.
- 5 Se, että palvelun tilaajana on syyttäjänvirasto, ei valittajan mukaan muuta tätä asiaa. Valittaja nimittäin katsoo, että antaessaan luvan kuuntelulaitteiden käyttöön syyttäjänvirasto tosiasiallisesti hyväksyy palvelun tarjoavan yrityksen tarjouksen, jolloin syyttäjänviraston ja GMG:n välille syntyy sopimussuhde, johon sovelletaan tavanomaisia velvoite- ja sopimusoikeudellisia sääntöjä.
- 6 Vaikka syyttäjänviraston ja GMG:n suhteen katsottaisiin päinvastoin olevan julkisoikeudellinen suhde, jolloin maksun perusteena olisi oikeudenkäyntikuluja koskeva lakisääteinen velvollisuus, vuokranantajalle olisi joka tapauksessa myönnettävä viivästyskorko ja sen olisi voitava vaatia saatavaansa muillakin keinoilla kuin TUSG:ssa nimenomaisesti säädetyllä oikeuskeinolla eli suorittamismääräyksellä (decreto di liquidazione). Kyseisessä määräyksessä ei nimittäin oteta kantaa korkoihin (lakisääteisiin tai viivästyskorkoihin), eikä siihen sovelleta maksua koskevaa määräaikaa.
- 7 **Oikeusministeriö** sen sijaan katsoo yhtäältä, että yksityisten laitteiden käyttöä koskevan luvan antamisessa on kyse viranomaisen julkisen vallan käytöstä, ja toisaalta, ettei syyttäjällä ole toimivaltaa tehdä sopimuksia viranomaisen lukuun. Lisäksi se katsoo, että koska direktiiviä 2011/7/EU sovelletaan hankintaviranomaisiin, sitä sovelletaan ainoastaan sellaisiin kaupallisiin toimiin, jotka perustuvat julkisiin hankintamenettelyihin, kun taas GMG valittiin suoraan yrityksen kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyyntöön perusteista

- 8 Ennen vuotta 2004 Italian lainsäädännössä ei ollut nimenomaisia säännöksiä siitä, miten teknisen kuuntelun kustannukset kohdennetaan. TUSG:n 5 §:n 1 momentin i-bis kohdassa, joka lisättiin TUSG:hen lailla nro 311/2004, todettiin, että sekä jäljittämistoimenpiteitä, joita puhelinoperaattorit ovat lain mukaan velvollisia suorittamaan, että näihin toimenpiteisiin liittyviä toimenpiteitä koskevat kulut ovat kuluja, jotka valtio maksaa ennakkoon mutta voi sitten periä takaisin. Molempien edellä mainittujen kulutyyppeiden osalta TUSG:n 168 bis §:ssä, joka lisättiin asetuksella (decreto legislativo) nro 120/2018, säädettiin, että ne maksetaan TUSG:n 168 §:n mukaisesti tuomioistuimen päätöksellä.
- 9 Corte di cassazione (ylin tuomioistuin, Italia) vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämä ratkaisu osoittaa lainsäätäjän halunneen a) katsoa yksityistenkin toimijoiden harjoittaman laitevuokrauksen ja mahdolliset tällaisten laitteiden käyttöön erikoistuneen henkilöstön palvelut tiiviisti rikosprosessiin kuuluviksi tekijöiksi ja b) katsoa niihin liittyvät kulut ylimääräisinä kuluina

oikeudenkäyntikuluiksi eli kuluiksi, joista ei voida vapaasti neuvotella, sekä maksamisvaiheen että vastustamisvaiheen osalta. Tämän kannan mukaan kyseiset kulut voi näin ollen maksaa yksinomaan asiaa käsittelevä syyttäjä, ”viipymättä” (168 bis §), tekemällä tästä perustellun päätöksen, josta tulee lopullisesti täytäntöönpanokelpoinen, ellei sitä vastusteta TUSG:n 170 §:n mukaisesti, ja joka muodostaa TUSG:n 171 §:n mukaisesti kyseisen kulun maksuperusteen.

- 10 Tähän menettelymalliin ei kuitenkaan sisälly tarkkaa määräaika, jonka kuluessa maksettavien laskujen hyväksyntämenettelyt on suoritettava, vaikka tällainen määräaika tulisi selkeästi määrittää sen päivämäärän mukaan, jolloin palvelu suoritettiin tai lasku toimitettiin; siihen ei myöskään sisälly viivästyksistä maksettavia lakisääteisiä tai viivästyskorjoja eikä siinä taata velkojalle täytäntöönpanoasiakirjaa, jossa asian todettaisiin saaneen lainvoiman, 90 päivän kuluessa suorittamismääräyksen antamisesta.
- 11 Edellä esitetyt seikat saavat ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäilemään, onko Corte di cassazione vakiintunut oikeuskäytäntö yhteensopiva unionin oikeuden kanssa: se vaikuttaa näet olevan mahdollisesti ristiriidassa kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumista koskevan unionin sääntelyn kanssa, sellaisena kuin se on saatettu osaksi kansallista oikeutta, ja olevan lisäksi ristiriidassa omistusoikeutta sekä tehokkaita oikeussuojakeinoja ja puolueetonta tuomioistuinta koskevien oikeuksien kanssa (perusoikeuskirjan 17 ja 47 artikla).

Näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuimelta asianomaisen sääntelyn tulkintaa.

- 12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että Euroopan komissio on jo käynnistänyt Italiaa vastaan SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn (INFR (2021) 4037) maksuviivästysdirektiivin säännösten virheellisen soveltamisen perusteella.

Kun otetaan huomioon selvitystilassa olevan valittajayhtiön tilanne ja vastaavassa tilanteessa olevien, enimmäkseen pienten ja keskisuurten yritysten määrittämätön mutta suuri määrä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ennakkoratkaisupyynnölle nopeutettua käsittelyä.